

DANİMARKANIN MƏDƏNİ FENOMENİNƏ ÇEVİRİLƏN ŞƏHƏR

35 hektar ərazisi, cəmi 850 sakini olan Kristianiya orta əsr kəndini xatırladır. Burada avtomobillərin hərəkəti qadağandır. Keçən əsrin 70-ci illərinin əvvəllərində hippilər, radikallar, kiçik cinayətkarlar, şəhər psixləri və digər şübhəli şəxslərin buraya axını başlayıb.

TƏRANƏ MƏHƏRRƏMOVA
taranamaharramova@kaspi.az

Azad Kristianiya" şəhəri Kopenhagendə özünəməxsus cazibəsi olan və Danimarkanın mədəni fenomeninə çevrilmiş məşhur turizm məkanıdır. Kristianiya - "ölkə daxilində ölkə" adlanan, paytaxtın Kristianshavn rayonunda bir kommunadır. 35 hektar ərazidə yerləşən anklavın cəmi 850 sakini var, onlardan 100-ə yaxını uşağıdır. Kristianiya şəhərin mərkəzində gizlənməmiş orta əsr kəndini xatırladır: köhnə taxta evlər, avtomobillərin yoxluğu, adamsız dar küçələr... Hətta yerli hakimiyyət orqanları da bu subkultural adaya təslim olub və Kristianiyaya yarım-muxtar status veriblər.

Turizm bələdçilərinin Kristianiya rayonunu gəzmək istəyən turistlər üçün təşkil etdikləri "Kristianiya - hippilərin doğulduğu yer" ekskursiyasına mən də qoşuluram.

BİR VAXTLAR NARKOTİK TİCARƏTİNİN MƏRKƏZİ OLUB

"Azad şəhər" in sığınacağına çevrilən məhəllə kifayət qədər təcrid olunub: içəri girməyə yalnız iki giriş imkan verir. Girişlərdən biri simvolik olaraq öz qülləsi və panoramik spiral pilləkəni olan unikal orta əsr məbədi olan Xilaskar Məsih Kilsəsi tərəfindən qorunur. Digər girişdəki "Diqqət - Aİ ərazisini tərk edirsiniz" işarəsi başqa ölkəyə daxil olduğunuzu xatırladır.

ladır. "Kristianiya bərabərlik və qardaşlıq haqqında sözlərin sadəcə söz olmadığı bir yerdir. Dünyadakı bütün hippilər belə azad həyat, onun sakinlərinin idarə etdiyi bir şəhər arzusundadırlar, lakin yalnız Danimarkada bu arzu reallığa çevrilib", - deyər bələdçi məlumat verir.

İcmanın ərazisi Danimarka hökuməti tərəfindən idarə olunmur və buna görə də 1970-ci illərdə Kopenhagenin bütün narkotik biznesi buraya köçüb. O vaxtdan bəri şəhərin bu hissəsi narkotik yuvası kimi tanınıb. Burada kiçik yeməkləri kimi narkotik vasitələri də hər addımda satılıb.

QURUCU ATASI VƏ İDEOLOJİ İLHAMÇISI TANINMIŞ ANARXİSTDİR

Şəhərin tarixi maraqlıdır: hər şey 1971-ci ildə bir qrup gəncin Kral Kristian dövründə tikilmiş köhnə kazarmaları əhatə edən taxta hasarı sökməsi ilə başlayıb. Yerin adı da buradan götürülüb.

Kristianiyanın qurucu atası və ideoloji ilhamçısı Avropada tanınmış anarxist Yakob Lüdviqsen idi. Onun

ərazisində "yeni dövlət" in yaranmasına töhfə vermək istəyən hər bir şəxs rəğbətlə qarşılanırdı. Buna görə də keçən əsrin 70-ci illərinin əvvəllərində hippilər, radikallar, xırda cinayətkarlar, şəhər psixləri və digər şübhəli şəxslərin bu əraziyə axını başlayır. Şəhər rəhbərliyi əvvəlcə buna göz yumur, çünki bir araya toplaşan bu rəngarəng kütlənin bir yerdə yaşaya biləcəyi onlarda sual doğurub. Ona görə də ilkin olaraq azad şəhər "sosial eksperiment" statusu alır.

80-ci illərin əvvəllərində Kristianiya ərazisində asayışı bərpa etmək qərarı verilir: "Narkotiklərə yox" deyərək, bütün heroin alverçiləri və aludəçiləri azad şəhərin ərazisindən qovmaq istəyirlər. Ancaq onlar Kristianiya ərazisini tərk etməkdən imtina edirlər. Sonra burada barrikadalar qurulur, vətəndaş müharibəsi başlayır. Nəhayət, sonunda ərazidə narkotiklərin satışına son qoyulur və ümumi yığıncıqda bir sıra qadağalar qəbul edilir: əraziyə narkotik vasitələr,

silahlar, gülləkeçirməz jiletlər gətirmək olmaz. Həmçinin Kristianiyada avtomobil sürmək və bəzi küçələrdə foto və video çəkmək qadağandır.

ÖZ QANUNLARI, ÖZ HÖKUMƏTLƏRİ VAR

Həqiqətən də, burada azad şəhərin bütün əlamətləri mövcuddur: Kristianiyanın öz qanunları, hökuməti, xəzinəsi və polisi var. Hətta bayrağı da. Kopenhagenlə əlaqə minimaldır - yalnız müntəzəm olaraq vergi ödəmək tələb olunur. Hazırda Kristianiyada mənzili nə almaq, nə də satmaq olar. Yeni gələnlərə yer ayrılır və hər biri ayda təxminən 1500 kron vergi ödəyir ki, bu da Danimarka standartlarına görə çox ucuzdur. Bu, Kristianiya sakinlərinin 1995-ci ildə Danimarka Müdafiə Nazirliyi ilə əldə etdikləri razılaşmadır. Vergilər yerli büdcəyə daxil olur. Pulun bir hissəsi birbaşa Danimarka xəzinəsinə gedir, qalanı isə şəhərin ehtiyaclarına xərclənir.

UÇAN NƏLBƏKİ VƏ BANANA BƏNZƏYƏN EVLƏR

"Azad şəhər" in memarlığı öz yaradıcılığı

və qeyri-adi icrası ilə heyran edir. Ərazisində vahid üslub yoxdur - hər kəs öz evini öz istədiyi kimi qurur. Bu səbəbdən burada ağac evi, uçan nəlbəki və banana bənzəyən evlər, köhnə pəncərələrdən düzəldilmiş tamamilə şüşə ev və digər maraqlı tikililəri görə bilərsiniz. Bütün tikililər qraffitilərlə bəzədilib.

Evlərdə artıq bir şey görməyəcəksiniz, onlar adətən minimalistdir. Sakinlər vəsaitləri məhdud olsa belə, bazarlarında təsədiüfən alınan və ya zibilliklərdə tapılan əşyalardan gözəl interyerlər yarada bilirlər. Evlərdə nömrə yoxdur, sadəcə lövhələr var. Evlərin bəzilərinə hələ də isti su yoxdur. Zərflərin üzərinə yazırlar: "Ağacın üstündəki evdən Riçarda", "Ayaqqabılar evindəki Matildaya". Bu, poçtalyon üçün kifayətdir.

"KRİSTİANİYANI GÖR, SONRA ÖL!"

"Azad şəhər" də ətraf mühitin vəziyyətinə xüsusi yaşıl briqadalar nəzarət edir. Kommunanın ərazisində müxtəlif kafelər, sənətkarlıq mağazaları, musiqi klubları və s. fəaliyyət göstərir. Yerli restoranlar, kafelər və barlar həmişə doludur. Kopenhagendə turistlər arasında hökm sürən

"Kristianiyayı gör, sonra öl!" şüarı şəhərin qonaqlarını bu əraziyə cəlb edir.

